

Prof. Mgr. **JINDŘICH ŠTREIT** Dr.h.c.

Jindřich Štreit je český dokumentární fotograf, vysokoškolský pedagóg, kurátor a organizátor kultúrneho života. Vo svojej tvorbe sa zameriava na dokumentovanie života na vidieku, práce v poľnohospodárstve a továrňach, ako aj sociálnym témam o drogovu závislých, hendikepovaných, nevidiacich, o väzňoch, starých ľuďoch, cudzincoch, o ľuďoch bez domova a na fotografovanie sakrálnych a iných spoločensky závažných tém. Štreit považuje za svoje poslanie poukazovať svojimi projektmi na problémy v spoločnosti, ktoré sa nerieša, alebo len veľmi pomaly.

Jindřich Štreit sa narodil 5. septembra 1946 vo Vsetíne na Valašsku (Morava, CZ). V roku 1956 sa s rodičmi a štyrmi súrodencami presťahoval do podhoria Jeseníkov (Těchanov). Vyštudoval gymnázium v Rýmařově (1963) a Pedagogickú fakultu Univerzity Palackého v Olomouci, odbor výtvarná výchova (1967). Po absolvovaní univerzity začal vyučovať na Základnej deväťročnej škole v Rýmařově; v roku 1967 sa stal riaditeľom školy v Sovinci a neskôr v Jířkově. Ženatý je od roku 1971 a so svojou manželkou Miladou (prezývanou Agnes) majú dcéru Moniku, ktorá je úspešnou hudobníčkou – flautistkou. Okrem svojej pedagogickej a fotografickej činnosti sa venoval verejnoprospešnej práci. Od roku 1974 viedol galériu v Sovinci, od roku 1997 v Bruntále. Od roku 1981 úzko spolupracuje s progresívnymi umelcami v Prahe, Brne, Bratislave a v ďalších kultúrnych centrách Českej republiky i v zahraničí.

Prvý impulz k fotografovaniu dostal od otca. V roku 1964, v dobe štúdií, ho k fotografovaniu viedol prof. Jan Bukovjan. Štreit sa zúčastnil fakultných výstav Univerzity Palackého a štúdium ukončil prvou samostatnou výstavou v roku 1967. Od roku 1972 sa koncepčne venoval zobrazovaniu dedinského života. V rokoch 1974 – 1977 absolvoval Školu výtvarnej fotografie: jeho záverečnou prácou bol cyklus z divadelného zákulisia.

V roku 1982 sa Štreit ako jediný fotograf zúčastnil nepovolennej výstavy neoficiálnych výtvarných umelcov na tenisových kurtach v Prahe, kde jeho fotografie vzbudili pozornosť tajnej polície: zobrali ho do vyšetrovacej väzby a následne odsúdili k trestu odňatia slobody na desať mesiacov, s podmieneným odkladom na dva roky. Dôvodom stanovenia trestu podľa dvoch paragrafov trestného zákona (hanobenie republiky a jej predstaviteľa) bola interpretácia vystavených a nikdy nezverejnených fotografií (po úradnej obhládke celého archívu fotografa). Súčasťou trestu bolo zabavenie časti negatívov i pozitívov a fotoaparátu (ako nástroja trestných skutkov). Štreit mal zakázané pokračovať vo svojej trestnej činnosti (fotografovanie) a bol sledovaný. V dejinách fotografie je tento prípad unikátny. Po prepustení z väzenia nesmel učiť. Najprv pracoval jeden rok v knižnici a po ukončení súdneho konania si našiel prácu dispečera v Štátnom družstve Ryžoviště: v tomto období sa ešte intenzívnejšie venoval kultúrnej činnosti a fotografovaniu.

Po štátnom prevrate v novembri 1989 sa Štreitova situácia zmenila. V rokoch 1991 – 1994 bol zamestnancom okresného úradu a neskôr múzea v Bruntále. Od roku 1994 je na voľnej nohe. Vyučuje na Inštitúte tvorivej fotografie Filozoficko-prírodovedeckej fakulty Slezskej univerzity v Opave. V rokoch 1991 – 2003 pedagogicky pôsobil na Filmovej a televíznej fakulte múzických umení v Prahe, kde v roku 2000 habilitoval a stal sa docentom pre odbor fotografie. V roku 2009 získal profesúru na Vysokej škole umelecko-priemyselnej v Prahe. Je jediným fotografom, ktorému Vysoká škola výtvarných umení v Bratislave udelila titul Doktor honoris causa. Na tejto škole pôsobil dva roky ako externý pedagóg. Žije a tvorí v Sovinci.

Od roku 1991 pracuje Štreit na dokumentárnych projektoch vo Francúzsku, Anglicku, Brazílii, Moldavsku, Rakúsku, Nemecku, Japonsku, Číne, Maďarsku, Rusku (Burjatsko, Krasnodarský kraj, Ingušsko, Čečensko), ale tiež v Českej republike (*Ženská věznice, Břevnovský klášter, Ludia olomouckého okresu, Ludia Mikulovska, Cesta k slobode, Ludia Tříneckých železniční, Mezi nami, Za oponou, Spolu, Cesty života, Ludia můjho kraje – Bruntálsko, Ocelový svět, Tichá choroba, Vítkovice, Hledatě anjela, Ludia Vítkovska, Divadelný svět, Sme z rovnakej planéty, Z tmy ku světlu, Ludia v kóme* a iné. Na Inštitúte tvorivej fotografie Slezskej univerzity vedie niekoľko študentských projektov (*Ludia Hlučínska, Náš svět, Zlín a jeho ľudia, Dobrovolně, Opava na prahu 3. tisícročí, Dopravný podnik Olomouc*).

Jindřich Štreit realizoval viac ako 1600 autorských výstav a zúčastnil sa veľkého počtu kolektívnych projektov. Je nositeľom mnohých vyznamenaní. Vydal 100 kníh, 103 katalógov a ilustroval mnoho ďalších kníh. Kniha *Kde domov můj* získala 1. cenu v európskej súťaži a 1. cenu v súťaži Najkrajšia kniha v roku 2017. Jeho diela sú zastúpené vo významných svetových i domácich zbierkach ako MOMA New York (USA), Národná galéria Washington (USA), Umelecko-priemyselné múzeum v Prahe, Múzeum umenia v Olomouci, Moravská galéria v Brne a v mnohých ďalších. O Štreitovi bolo natočených niekoľko filmov, napr. Jan Špáta: *Mezi světem a tmou*, 1990, Aleš Koudela: *Jindra ze Sovince*, 2006, Libuše Rudinská: *Na tělo*, 2018. V roku 2019 Kamil Zajíček so Štěpánkou Bielešovou natočili film *Jindra ze Sovince* o Štreitových aktivitách v Sovinci. V roku 2024 bol uvedený dokumentárny film v režii Lubomíra Hlavsu a Martina Štolle *Fotografuji, tedy jsem*. Je členom Združenia Q Brno, Spolku olomouckých výtvarníkov, Aktivu voľnej fotografie pri Pražskom dome fotografie a Umeleckej besedy v Prahe.

